

Ótroytti- ligur stríðist hann fyri føroyska seyðinum

- Eg haldi, at myndugleikin eigur at koma upp í og eigur at taka ábyrgd, soleiðis at føroyskur seyður burtur av kemur í allar hagapartar í Føroyum. Tað sigur funningsmaðurin, Petur Skeel Skarðsá, sum alt sítt lív hevur havt stóran áhuga fyri seyði og seyðahaldi

Vilmund Jacobsen

Í mong ár hevur Petur Skeel Skarðsá í Funningi gjørt royndir við seyði og hevur borið stríð og kostnað av hesum royndum sjálvur. Hansara stóri dreymur er, at allur seyður í Føroyum aftur skal bera glarfiti heldur enn tálgafti, og tað er hetta, sum hann við sínum royndum hevur arbeitt fram ímóti øll hesi ár.

Petur er ikki í iva um, at hin gamli føroyski seyðurin bar glarfiti, og at tað er útlendskur seyður, sum er komin á okkum, ið er atvoldin til, at tálgafti er komin í hagar og hagapartar.

Hansara dreymur er eisi-

ni, at føroyingar, ið hava seyðahald, gerast meiri bevisstir um, at tað er munur á glarfiti og tálgafti.

Royndirnar, sum funningsmaðurin hevur gjørt, vísa í stuttum, at tað er brundurin, sum ger av, um lombini bera glarfiti ella tálgafti. Ber brundurin glarfiti, kemur glarfiti undan.

Hetta er hansara einfalda niðurstøða, og hetta er hann eisini vorðin sannførdur um eftir royndir øll hesi ár.

Glarfiti snykar, tá tú sker í turra kjøtið, meðan tálgafti brotnar sum tálgafti undir knívi.

Petur Skeel er ikki í iva um, at kjøt, sum ber glarfiti, er nógv betri enn kjøt, ið ber

tálgafti.

Heilt síðan 1967 hevur røktingarmaðurin í Funningi - í fleiri ár undir vánaligum umstøðum - gjørt sínar royndir fyri at finna út av, hvussu tálgaftin, sum eftir er, kann fáast burtur.

- Í okkara hagam hava vit ikki havt teir stóru trupulleikarnar við tálgafti, tí vit hava ikki flutt fremmandar brundsseyðir, sum vit ikki kendu, inn í hagan. Tí kunnu vit siga, at allur seyðurin inni í Haga ber glarfiti, sigur hann.

Aftur í vetur

Petur Skeel Skarðsá hevur øll hesi ár havt fleiri ær og brundsseyðir inni í brundstíð.

Tá hagapartarnir, sum hann røktar, eru fríir fyri tálgafti, hevur hann tikið hond í við øðrum hagapørtum eisini. Soleiðis hevði hann aftur í vetur einar 50 seyðir inni, harav einar 25 ær úr ymiskum hagapørtum. Endaliga úrslitið av royndunum sæst ikki við vissu, fyrr enn lombini heystið eftir eru flett, og kjøtið í kjallinum byrjar at torna. Tá ber til at staðfesta, um lombini, sum undan komu í hesi royndini, bera glarfiti ella tálgafti.

- Tá eg taki seyð inn úr

øðrum hagapørtum til mínar royndir, havi eg gjarna langt frammanundan hugt at seyðinum. Eg velji soleiðis seyðin sjálvur, og her fari eg eftir seyði, sum líkist mínum egna. Tá eg veit, at eg havi við brund at gera, sum brundar glarfiti, er einki til hindurs fyri at hava seyðin í eini 7-8 ár.

Ein partur av arbeiðnum hjá Petur Skeel Skarðsá er at skriva stammtalvu fyri brundsseyð, sum hann arbeiðir við, og soleiðis hevur hann stammtalvu fyri allan brundsseyð, sum hann hevur havt við í sínum royndum.

- Sleppur brundsseyður, sum ber tálgafti, í hagan at brunda, er skjótt galin endi.

Hann vísir á, at tá hann fór undir hetta arbeiði, var ein ávis "spilla" komin í hagarnar, sum hann røktar, men tað eydnast við tíðini at koma tálgaftini til lívs.

- Ymiskt er kring landið, hvønn dent bóndur og seyðamenn annars leggja í hetta við føroyskum seyði og glarfiti. Eg kenni góðar seyðamenn, sum vita ógvuliga væl um seyð, men sum ongantíð sleppa veruliga fram at, leggur hann aftrat.

Seyðurin er lívið

Funningsmaðurin byrjaði longu sum smádrongur at

ganga burtur í haga saman við pápa sínum og øðrum góðum monnum. Pápin hevði ikki góða heilsu, og tá hann gjordist sjúkur og doyði longu í 1969, var tað Petur, sum kom í hansara stað.

- Tá pápi mín doyði, hevði eg langt síðan tikið yvir - ikki sum valdur røktingarmaður, men longu um fermingaraldur hevði eg tikið yvir røktina í okkara húsi, sum pápi hevði.

Petur hevur altíð havt áhuga og eldhuga fyri seyði og seyðahaldi, og hesin hugur er framvegis líka stórur.

- Ja, eg kann siga, at eg havi tikið seyðin fram um alt. Tað, sum hevur upptikið meg mest og hevur tikið ein hóp av tíð, orku og eisini hevur kostað mær nógvan pening gjøgnum fleiri ár, eru mínar seyðaroyndir. Tá tú ár um ár hevur nógvan seyð inni, skal hann eisini føðast, og tað kostar bæði tíð og pengar, leggur hann aftrat.

Sjálvur greiðir Petur Skeel Skarðsá soleiðis frá, hvussu hann minnst, at seyður og seyðahald vórðu umrødd í hansara barnaheimi:

- Tað fyrsta, eg minnst, var, tá gráskeggutir menn úr øðrum bygdum plagdu at sita á bonkarendanum inni hjá okkum og spyrja pápa,

hvørjar seyðir teir skuldu sleppa. Um hetta mundi var eg eini 6-7 ára gamal. Pápi var nærlagdur, hevði stóran áhuga fyri seyði og røktaði tá tveir hagapartar.

Petur Skeel Skarðsá sigur, at í sínari tíð høvdu teir, sum áttu seyðin, stórt álit á røktingarmonnum.

- Tað vóru teir, sum gingu burtur í haga, og tað vóru teir, sum kendu hvønn seyð í haganum.

Neyðugt nærlagni

Petur Skeel hevur einki ímóti, at fletting og annað verður gjørt lættari við, at menn senda seyð aðrastaðni til flettingar, men hetta eigur eftir hansara tykki at gerast undir ábyrgd og við nærlagni.

- Tá stórir vøruvagnar ella lastbilar bakka inn móti rættunum, fylla bilin við seyði, og eigarin ikki sær hann aftur, fyrr enn krovini eru komin upp at hanga - ja, tá missir tú skjótt tamarhaldið á støðuni og royndini at fáa tálgaftituna burtur. Tá veitst tú ikki longur, hvør seyðurin er, og tí kanst tú heldur ikki stýra hesum betri og øðrvísi eitt annað ár, leggur funningsmaðurin aftrat.

Røktingarmaðurin heldur

» **tá pápi mín doyði, hevði eg langt síðan tikið yvir – ikki sum valdur røktingarmaður, men longu um fermingaraldur hevði eg tikið yvir røktina í okkara húsi**

PETUR SKEEL SKARÐSÁ